

Tyresö kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
Sharon Lejderman
Jurist
08-578 29 572
sharon.lejderman@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-09-05

1 (7)

Diarienummer
2019/BUN 0295

Barn- och utbildningsnämnden

Anmälningar om kränkande behandling- sammanfattning och analys

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut till barn- och utbildningsnämnden

- Informationen och analysen om anmälningar av kränkande behandling noteras.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Elisabet Schultz
Tf. Förvaltningschef

Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen har getts i uppdrag att två gånger per år till barn- och utbildningsnämnden redovisa en sammanfattning och analys av anmälningar rörande kränkande behandlingar som gjorts till huvudmannen från verksamheterna (Dnr 2019/BUN 0003 0009). Analysen i detta ärende avser perioden 1 januari 2019 till och med 30 juni 2019.

Under året 2018 anmäldes totalt 329 ärenden om kränkande behandling från verksamheterna¹ till huvudmannen. Första halvåret anmäldes 271 ärenden och motsvarande period 2019 anmäldes totalt 410 ärenden, vilket är en ökning.

Under läsåret 2018/19 har förvaltningen satsat på att utbilda skolans personal och det har ökat medvetenheten kring vilka skyldigheter personal har att anmäla ärenden. Barn- och utbildningsförvaltningen menar att ökningen i antalet anmälningar till stor del beror på detta och inte på att antalet kränkningar i verksamheterna har ökat. Dock tycks det fortfarande finnas en okunskap hos personalen ute i verksamheterna om att alla kränkningar, oavsett om de sker på skoltid, fritidshemstid eller på fritiden ska anmälas till huvudmannen. Några skolor utmärker sig mer än andra i antalet anmälningar om kränkande behandling. Detta torde bero på en medvetenhet hos personalen i dessa skolor om att kränkningar sker och vad skollagen ställer för krav på huvudmannen och dess skolor, snarare än att fler kränkningar faktiskt sker just vid dessa verksamheter.

Bakgrund

Likabehandlingsarbetet

Barn- och utbildningsnämndens verksamheter ska främja trygga förhållanden för lärande och utveckling. Att ha ett levande värdegrundsarbete i våra verksamheter och arbeta förebyggande och systematiskt mot kränkningar och trakasserier är nödvändigt för ett framgångsrikt likabehandlingsarbete.

Barn- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp beslutade att ett likabehandlingsarbete i Tyresö kommuns skolor är ett prioriterat område, varför ett gemensamt sådant arbete inleddes i januari 2018. Startskottet för detta var bland annat den lagändring som infördes i diskrimineringslagen den 1 januari 2017 avseende dokumentation av aktiva åtgärder. Lagändringen innebär att en verksamhets dokumentation ska innehålla en redogörelse för den undersökning av risker och hinder och den analys som gjorts, samt de förebyggande och främjande åtgärder som har genomförts eller som planeras och den uppföljning och utvärdering som gjorts av det tidigare arbetet med aktiva åtgärder.

---

¹ Den kommunala verksamheten består av 13 skolor och 24 förskolor.

Det gemensamma arbetet har bland annat inneburit att en likabehandlingsgrupp bildades med representanter från alla kommunala skolor. Gruppen har sedan starten haft regelbundna träffar tillsammans med en inhyrd konsult, en skolutvecklare vars fokus är förskolor och skolors arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Tillsammans med konsulten har gruppen arbetat med att ta fram kommungemensamma blanketter och mallar för arbetet att motverka kränkande behandling. Gruppen har också arbetat fram en gemensam mall för hur Tyresö skolors plan mot kränkande behandling ska se ut.

Likabehandlingsgruppen har idag utöver de gemensamma träffarna utsett en styrgrupp som också träffas regelbundet. De leder och planerar det gemensamma arbetet. En lärare som ingår i styrgruppen har idag ett uppdrag att på 20 procent arbeta endast med de här frågorna. Läraren har arbetat fram en webbsida med en verktygslåda där skolorna kan hitta information och få hjälp för att förebygga och främja arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. All skolpersonal har tillgång till verktygslådan. Där finns allt från lagar och regler som gäller på området till diskussionsunderlag, olika rapporter samt rutiner och blanketter.

Kränkande behandling

I 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) föreskrivs att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla det till rektor som i sin tur är skyldig att anmäla vidare till huvudmannen. Anmälningsplikten inträffar så fort personalen får kännedom om att ett barn eller en elev upplevt sig vara kränkt, vid signaler om kränkande behandling genom personalens observationer eller genom information från vårdnadshavare och andra. Det krävs således inte att barnet eller eleven har uttalat att hen har upplevt sig kränkt för att personalen ska agera. Detta eftersom det kan finnas andra signaler som tyder på att kränkande behandling förekommer. Personalen ska sålunda göra en anmälan till rektor vid samtliga händelser som signalerar att kränkande behandling förekommer i samband med verksamheten, inkluderat händelser som ter sig bagatellartade eller händelser som inträffar på fritiden. En anmälan ska således

alltid göras innan en utredning startar, även om personalen i utredningen kommer fram till att händelsen är utagerad eller obetydlig.

Huvudmannen har delegerat till samtliga rektorer att genomföra en utredning, samt i förekommande fall vidta åtgärder, vid signaler om kränkande behandling i samband med verksamheten. Vidtagna åtgärder ska därefter följas upp och utvärderas.

E-tjänst för anmälan om kränkande behandling

Förvaltningen har noterat att en del skolor dröjer för länge eller inte alls anmäler uppgifter om kränkande behandling till huvudmannen. Av denna anledning har det under läsåret 2018/19 pågått ett utvecklingsarbete för att bland annat systematisera anmälningsförfarandet. Förvaltningen arbetar också aktivt med att digitalisera anmälan för kränkande behandling. Syftet är att säkerställa en likvärdighet i anmälningsförfarandet, men även underlätta så att anmälan görs skyndsamt. Anmälningsförfarandet kommer att gälla för samtliga skolformer som omfattas av reglerna om anmälningsplikt enligt 6 kap. 10 § skollagen. Sammantaget kommer detta att leda till en kvalitetshöjning för arbetet med att motverka kränkande behandling.

Analys av anmälningar om kränkande behandling - vårterminen 2019

Under vårterminen 2019 (perioden 1 januari- 30 juni) tog barn- och utbildningsförvaltningen emot totalt 410 anmälningar om kränkande behandling. Några händelser har anmälts flera gånger, varför totalen i tabellen nedan är 420 anmälningar. I dessa 410 anmälningar finns 736 kränkningar. Detta för att det är vanligt att en elev blir kränkt exempelvis både verbalt och fysiskt vid samma tillfälle.

Månad	Antal rapporterade anmälningar	Typ av kränkning				
		Fysisk	Psykisk	Nätkränkning/ sociala medier	Sexuell karaktär	Verbal
Januari	27	15	6	1	6	7
Februari	58	39	43	11	2	40
Mars	99	72	22	5	18	59
April	111	85	17	21	8	44
Maj	99	79	18	2	11	60
Juni	26	18	5	1	0	10
Totalt	420	308	111	41	45	220

Under den givna perioden har alla skolor utom en lämnat in anmälningar om kränkande behandling till barn- och utbildningsförvaltningen. Skolorna tycks ha gjort det på en någorlunda regelbunden basis. Endast två förskolor har anmält, och det har rört sig om en enstaka händelse på vardera förskola.

En skola utmärker sig genom att ofta inte ange vilken årskurs eleverna som blivit kränkta eller kränkt andra går i.

Elever i högstadiet är överlag underrepresenterade under den här perioden. Övervägande del anmälningar rör årskurserna F-6. Fördelningen mellan låg- och mellanstadiet tycks vara ganska jämn. Anmälningarna rör till övervägande del pojkar, både som kränkt och som blivit utsatta för kränkande behandling.

En majoritet av anmälningarna rör kränkningar som skett i skolan, under ordinarie skoltid. Några enstaka anmälningar gäller kränkningar som skett i fritidshemmet och någon enstaka har skett utanför skoltid. I de flesta fall har skolan utrett händelsen i enlighet med skollagens bestämmelser.

De flesta anmälningarna rör fysiska kränkningar. Därefter kommer verbala kränkningar och därefter psykiska kränkningar. Väldigt få anmälningar gäller kränkningar av sexuell karaktär. Väldigt få anmälningar (endast 41 stycken) rör nätkränkningar inkluderat kränkningar på sociala medier.

Barn- och utbildningsförvaltningens kommentar

Det tycks finnas ett mörkertal avseende kränkningar som sker ute i verksamheterna. Sett till att det handlar om totalt 37 verksamheter är 410 anmälningar under en period av sex månader väldigt låg. Förvaltningen kan dock se att antalet anmälningar har ökat tack vare information i rektorgruppen och ett aktivt arbete med likabehandling. Dock tycks det fortfarande finnas en okunskap hos personalen ute i verksamheterna om att alla kränkningar, oavsett om de sker på skoltid, fritidshemstid eller på fritiden ska anmälas till huvudmannen. En potentiell anledning kan vara att det anses tidskrävande att anmäla alla incidenter som sker. Förhoppningen är att den kommande e-tjänsten för anmälan om kränkande behandling ska underlätta anmälningsförfarandet för personalen genom att ett elektroniskt förfarande kommer vara mer tidseffektivt. I dagsläget håller anmälningarna om kränkande behandling ojämn kvalitet då skolor ibland använder sig av egna mallar, och inte av den gemensamma anmälningsblankett som finns. Förhoppningen är att e-tjänsten även kommer leda till en större likvärdighet i anmälningsförfarandet. Dagens förfarande resulterar i en otydlighet och ofullständighet i anmälningar om kränkande behandling, vilket leder till att huvudmannen har svårt att bilda sig korrekt uppfattning om situationen i verksamheterna.

Det är oroväckande att inte alla Tyresö kommuns skolor anmäler uppgifter om kränkande behandling till barn- och utbildningsförvaltningen. Detta är en brist som behöver åtgärdas snarast för att huvudmannen ska efterleva skollagens krav om arbetet med att motverka kränkande behandling, där anmälningsplikten är ett viktigt led i arbetet att upptäcka kränkningar och också ett sätt för huvudmannen att kunna rikta resurser till verksamheterna på ett adekvat sätt. Likabehandlingsarbetet kommer att fortgå och bland annat verktygslådan behöver förankras hos alla verksamheters personal.

Endast två av totalt 24 förskolor har anmält kränkande behandling till barn- och utbildningsförvaltningen. Anledningen till det kan vara att när det handlar om så små barn som barn i förskolan, är gränsen mellan vad som utgör kränkande behandling och vad som bedöms ligga inom ramen för pedagogernas tillsyn över barnen härfin. I förskolan handlar mycket om att lära barnen rätt och fel. Vidare handlar det om frågan huruvida små barn faktiskt kan uppleva sig kränkta och var åldersgränsen för det går.

Att så få som endast 41 stycken anmälningar om så kallade nätkränkningar har gjorts beror troligen på svårigheten för verksamheterna att fånga upp denna typ av kränkningar. Sådana kränkningar sker på internet och över sociala medier och ofta utanför skoltid. Ett sätt för huvudmannen och framförallt för verksamheterna att fånga upp denna typ av kränkningar skulle kunna vara att skolorna utser så kallade nätvakter. Det handlar om skolpersonal som rör sig ute på de sociala medierna där eleverna finns.

Vidare kan förvaltningen se att det ofta är samma elever som är återkommande i anmälningarna. Det kan dels bero på att det rör sig om interna konflikter där eleverna återkommer, men eftersom anmälningsförfarandet ger plats för subjektiva bedömningar kan det också bero på personalens subjektivitet. Det kan till exempel handla om vem läraren väljer att lyssna på eller ser.

Några skolor utmärker sig mer än andra i antalet anmälningar om kränkande behandling. Detta beror enligt förvaltningen inte på att det finns fler problem vid just de skolorna, utan snarare om en medvetenhet om att kränkningar sker och vad skollagen ställer för krav på huvudmannen och dess skolor. Det handlar om skolor som arbetar aktivt för att förhindra kränkande behandling.

Förvaltningen noterar också att det finns en viss skillnad avseende vilken typ av kränkningar som skolorna anmäler i förhållande till var skolan är belägen geografiskt. Skolor belägna i centrumområdet anmäler oftare fysiska kränkningar och hot, medan skolorna på östra Tyresö anmäler få fysiska kränkningar och istället tenderar att anmäla kränkningar där eleverna retar varandra eller på annat sätt kränker varandra verbalt.